

Obchodům vyrostla překážka: lidé, kteří je nechťejí

Obyvatelé brněnských Ivanovic řekli v "referendu" ne hypermarketu pro kutily. Lidé z pražského barrandovského sídliště zablokovali stavbu velkoobchodu, který jim měl vyrůst pod okny. Drobní obchodníci z Bystřice pod Pernštejnem prosadili, aby se na obecních pozemcích nestavěl plánovaný supermarket.

Tři příklady, které dokládají totéž: marketům vyrostla v Česku překážka. Čím dál více lidí se s nimi nechce smířit.

"Opravdu je to trend. Lidé si už uvědomují, že Česko je supermarkety přesyceno, a začínají je chápat jako problém," říká Milan Štefanec se sdružení Nesehnutí, které před pěti lety rozjelo projekt Zaostřeno na hypermarkety.

Někdy vadí jejich vzhled, jindy dopady na přírodu či dopravní komplikace.

Žádná jiná země v EU neumožnila tak rychlé rozšíření velkých obchodních řetězců jako Česko. A zlaté časy mají podle plánů jejich majitelů pokračovat. Protesty, neprotesty.

Například šéf Baumaxu Česká republika Jiří Šulc včera oznámil, že firma postaví sedm nových velkoobchodů pro kutily. Mimochodem: jeden v Brně, kde se konalo zmíněné hlasování.

"Pokud je vůle radnice opačná, tak se zpravidla občanům stavbu zastavit nepodaří," říká Martin Fadrný z Ekologického právního servisu.

Specializovaná agentura Incoma předpovídá, že letos vzniknou dvě desítky nových hypermarketů. Poslední úspěch zaznamenali odpůrci supermarketů na pražském sídlišti Barrandov. Na dohled od kaskádových domů, které proslavil především byt expremiéra Stanislava Grosse, měla vyrůst velkoobchodna Tesco. Na chlup stejná jako desítky dalších po celé republice: jednopodlažní budova z betonu a plechu s rozlehlým parkovištěm vedle.

Zatím nevyhráli

Proti se postavilo společenství místních obyvatel, které sepsalo petici a začalo obcházet politiky a úředníky.

"Jeden z našich argumentů byl, že stavba vůbec nezapadá do okolní architektury. Na kaskády se sem jezdí dívat i zahraniční turisté a oni nám tady chtěli postavit takovou krabici," vypráví Eva Koubová ze společenství.

Původní souhlasné stanovisko radnice se jim už podařilo zvrátit, definitivně vyhráno ale ještě nemají. "Stále si vzájemně korespondujeme," říká Koubová.

Barrandovský případ dokonale ilustruje jedno z hlavních úskalí supermarketů: zahraniční obchodní řetězce se v Česku naučily stavět levně. A levně znamená bez ohledu na okolí. V rozvinutých státech přitom musí společnosti přizpůsobit nákupní haly okolní architektuře a třeba parkoviště schovat do podzemí.

"Nebylo by nic těžkého, kdyby obchod byl skryt v přízemí bytového domu," nabízí řešení brněnský architekt Svatopluk Sládeček.

"Velkoobchodům potravin s multikiny a věnci butiků se nelze ubránit. Musí se ale dosáhnout toho, aby vypadaly jako domy, aby stály v souvislé zástavbě. Dobrý příklad je Carrefour v Hradci Králové. Je to patrový dům, žádná rozplizlá potvora, což bývá případ obchodů, které mají pouze přízemí. Radnice donutila investora, aby použil tradiční hradecký materiál - drahé pálené cihly. A vida, pro řetězec to byla stále ještě přijatelná investice," dodal.

Chybějí studie

Jenže vedení českých měst zpravidla řetězcům vychází za každou cenu vstříc. A co víc: města si dosud nenechala vypracovat odborné studie, které by určily, kolik a jakých velkoobchodů je u nich potřeba.

"Myslím, že supermarketů je u nás už maximum, co město dokáže pojmout. Osobně si myslím, že

by vůbec nevadilo, kdyby supermarketů bylo o jeden dva méně," připouští Jindřich Král, místostarosta Blanska. Dvacetitisícové město na jižní Moravě hostí dnes už sedm velkoobchodů potravin.

Podobných omylů může postupem času přibývat. "Vím jen o jednom městě, kde si nechali zpracovat zevrubnou studii," poznamenává Milan Štefanec z ekologického sdružení Nesehnutí. V západních zemích se snaží supermarketů regulovat přímo státní úřady. Například ve Francii rozhoduje o všech nových projektech s prodejní plochou nad 1500 metrů čtverečních ministerská komise pro rozvoj obchodu.

V Belgii musí žadatel o výstavbu doložit stanovisko sociálního a hospodářského výboru pro otázky distribuce, který posuzuje, jaký bude mít obchod dopad na obchodní síť.

V Itálii se zase k projektům vyjadřují zástupci regionů, profesních komor a zaměstnaneckých svazů. V Česku přitom nemusí stavbu zastavit ani nesouhlas města, v jehož katastru se má obchod postavit.

Příklad z brněnské městské části Ivanovice: v průzkumu veřejného mínění, který tam Masarykova univerzita uskutečnila na přelomu února a března, se proti stavbě hypermarketu pro kutily postavilo 72 procent dotázaných. Starostka se vzápětí zavázala, že bude názor veřejnosti respektovat v dalším řízení. Avšak ani to nemusí stačit.

"Investor chce stavět na soukromých pozemcích, a pokud jeho projekt bude souhlasit s územním plánem, bude obtížně jej zastavit," poznamenává Štefanec.

Obdobný scénář může mít i příběh z Bystřice nad Pernštejnem. Drobní podnikatelé, kteří se obávají odlivu zákazníků, sice peticí stavbu velkoobchodní s potravinami zablokovali, ovšem nejspíš ne nadobro. Developerská firma zřejmě postaví gigant o kousek dál.

Původně měl totiž obchod vyrůst na městských pozemcích, investor jej ale zřejmě posune o kousek dál - na soukromé lokality.

"O tuto lokalitu máme stále zájem. Doufáme, že nedaleko města supermarket v budoucnu vystavíme," potvrdil regionálním novinám za investora Jan Prokop.

Ne všude ovšem začínají lidé na supermarketů nadávat. Radnice slováckého Kyjova v minulých dnech dokonce obdržela petici. Podepsalo se pod ni sto padesát lidí, kteří si přejí, aby místo nedokončené sportovní haly vzniklo nákupní středisko. Argumentují tím, že ve městě je málo velkoobchodů s levným zbožím.

Autor: Radek Kedroň www.ihned.cz/kedron